

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

25 iulie 2018*

„Trimitere preliminară – Politica comună în domeniul dreptului de azil și al protecției subsidiare – Standarde referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională – Directiva 2011/95/UE – Articolul 12 – Excluderea de la recunoașterea statutului de refugiat – Persoane înregistrate la Agenția Organizației Națiunilor Unite de Ajutorare și Lucrări pentru Refugiații Palestini din Orientul Apropiat (UNRWA) – Existența unei «prime țări de azil», pentru un refugiat din Palestina, în zona de operațiuni a UNRWA – Proceduri comune de acordare a protecției internaționale – Directiva 2013/32/UE – Articolul 46 – Dreptul la o cale de atac efectivă – Examinare deplină și *ex nunc* – Întinderea competențelor instanței de fond – Examinare de către instanță a necesităților de protecție internațională – Examinarea motivelor de inadmisibilitate”

În cauza C-585/16,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Administrativen sad Sofia-grad (Tribunalul Administrativ din Sofia, Bulgaria), prin decizia din 8 noiembrie 2016, primită de Curte la 18 noiembrie 2016, în procedura

Serin Alheto

împotriva

Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnii M. Ilešić (raportor), L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Rosas, J. Malenovský și E. Levits, președinți de cameră, domnii E. Juhász, A. Borg Barthet, F. Biltgen, doamna K. Jürimäe și domnii C. Lycourgos și M. Vilaras, judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,

grefier: domnul M. Aleksejev, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 23 ianuarie 2018,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru doamna Alheto, de P. Zhelev, de V. Nilsen, de G. Voynov, de G. Toshev, de M. Andreeva și de I. Savova, адвокати;
- pentru guvernul ceh, de M. Smolek și de J. Vlácil, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: bulgara.

- pentru guvernul maghiar, de G. Tornyai, de M.-Z. Fehér, de G. Koós și de M.-M. Tátrai, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de M. Condou-Durande, de C. Georgieva-Kecsma și de I. Zaloguin, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 17 mai 2018,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 12 alineatul (1) din Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (JO 2011, L 337, p. 9), precum și a articolului 35 și a articolului 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale (JO 2013, L 180, p. 60).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între doamna Serin Alheto, pe de o parte, și zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite (directorul adjunct al Agenției Naționale pentru Refugiați, Bulgaria) (denumită în continuare „DAB”), pe de altă parte, în legătură cu respingerea de către acesta din urmă a cererii de protecție internațională depuse de doamna Alheto.

Cadrul juridic

Dreptul internațional

Convenția de la Geneva

- 3 Convenția privind statutul refugiaților, semnată la Geneva la 28 iulie 1951 [*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 189, p. 150, nr. 2545 (1954)], a intrat în vigoare la 22 aprilie 1954. Aceasta a fost modificată și completată prin Protocolul privind statutul refugiaților, încheiat la New York la 31 ianuarie 1967, el însuși intrat în vigoare la 4 octombrie 1967 (denumită în continuare „Convenția de la Geneva”).
- 4 Articolul 1 secțiunea A din Convenția de la Geneva, în definiția pe care o dă termenului „refugiat”, se referă printre altele la riscul de persecuție.
- 5 Articolul 1 secțiunea D din această convenție prevede:

„Această convenție nu va fi aplicabilă persoanelor care beneficiază în prezent de o protecție sau de o asistență din partea unui organism sau a unei instituții a Țărilor Unite, alta decât Înalțul Comisar al Țărilor Unite pentru Refugiați.

Atunci când aceasta protecție sau această asistență va înceta pentru un motiv oarecare, fără ca situația acestor persoane să fi fost reglementată în mod definitiv, în conformitate cu rezoluțiile pertinente adoptate de Adunarea Generală a Țărilor Unite, aceste persoane vor beneficia, de drept, de regimul prevăzut de această convenție.”

Agencia Organizației Națiunilor Unite de Ajutorare și Lucrări pentru Refugiații Palestinieni din Orientul Apropiat (UNRWA)

- 6 Rezoluția nr. 302 (IV) a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite din 8 decembrie 1949 privind ajutorarea refugiaților din Palestina a instituit Agenția Organizației Națiunilor Unite de Ajutorare și Lucrări pentru Refugiații Palestinieni din Orientul Apropiat [*United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East* (UNRWA)]. Aceasta are ca sarcină să servească bunăstării și dezvoltării umane a refugiaților palestinieni.
- 7 Zona de operațiuni a UNRWA cuprinde Fâșia Gaza, Cisiordania, Iordania, Liban și Siria.

Dreptul Uniunii

Directiva 2011/95

- 8 Directiva 2011/95 a fost adoptată în temeiul articolului 78 alineatul (2) literele (a) și (b) TFUE, care prevede:

„În înțelesul [dezvoltării unei politici comune în domeniul dreptului de azil, al protecției subsidiare și al protecției temporare, cu scopul de a oferi un statut corespunzător oricărui resortisant dintr-o țară terță care are nevoie de protecție internațională și de a asigura respectarea principiului nereturnării], Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară, adoptă măsurile referitoare la un sistem european comun de azil, care cuprinde:

- (a) un regim unitar de azil în favoarea resortisanților țărilor terțe, valabil în toată Uniunea;
 - (b) un regim unitar de protecție subsidiară pentru resortisanții țărilor terțe care, fără să obțină azil european, au nevoie de protecție internațională;”
- 9 Articolul 2 din această directivă prevede:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

- (a) «protecție internațională» înseamnă statutul de refugiat și statutul conferit prin protecție subsidiară, definite la literele (e) și (g);

[...]

- (c) «Convenția de la Geneva» înseamnă Convenția privind statutul refugiaților, semnată la Geneva la 28 iulie 1951, modificată de Protocolul de la New York din 31 ianuarie 1967;
- (d) «refugiat» înseamnă orice resortisant al unei țări terțe care, ca urmare a unei temeri bine fondate de a fi persecutat din cauza rasei sale, a religiei, a naționalității, a opiniilor politice sau a apartenenței la un anumit grup social, se află în afara țării al cărei cetățean este și care nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să solicite protecția respectivei țări sau orice apatrid care, aflându-se din motivele menționate anterior în afara țării în care avea reședința obișnuită, nu poate sau, din cauza acestei temeri, nu dorește să se întoarcă în respectiva țară și care nu intră în domeniul de aplicare a articolului 12;
- (e) «statut de refugiat» înseamnă recunoașterea, de către un stat membru, a calității de refugiat a oricărui resortisant al unei țări terțe sau a oricărui apatrid;

- (f) «persoană eligibilă pentru obținerea de protecție subsidiară» înseamnă orice resortisant al unei țări terțe sau orice apatrid care nu poate fi considerat refugiat, dar în privința căruia există motive serioase și întemeiate de a crede că, în cazul în care ar fi trimis în țara sa de origine sau, în cazul unui apatrid, în țara în care avea reședința obișnuită, ar fi supus unui risc real de a suferi vătămările grave definite la articolul 15 și căruia nu i se aplică articolul 17 alineatele (1) și (2) și nu poate sau, ca urmare a acestui risc, nu dorește protecția respectivei țări;
- (g) «statut conferit prin protecție subsidiară» înseamnă recunoașterea, de către un stat membru, a unui resortisant al unei țări terțe sau a unui apatrid ca persoană eligibilă pentru obținerea de protecție subsidiară;

[...]"

10 Potrivit articolului 4 alineatul (3) din directiva menționată:

„Evaluarea unei cereri de protecție internațională se efectuează la nivel individual, luându-se în considerare următoarele elemente:

- (a) toate faptele pertinente privind țara de origine în momentul luării unei decizii privind cererea, inclusiv actele cu putere de lege și actele administrative ale țării de origine și modul lor de aplicare;
- (b) informațiile și documentele relevante prezentate de solicitant, inclusiv informațiile care permit să se stabilească dacă solicitantul a făcut sau ar putea face obiectul unei persecuții sau al unor vătămări grave;
- (c) statutul individual și situația personală a solicitantului, inclusiv factori precum trecutul, sexul și vârsta acestuia, pentru a se stabili dacă, ținând seama de situația personală a solicitantului, actele la care solicitantul a fost sau riscă să fie expus ar putea fi considerate o persecuție sau o vătămare gravă;
- (d) dacă solicitantul, de când a părăsit țara de origine, a întreprins numai activități având ca scop unic sau scop principal crearea unor condiții necesare pentru a depune o cerere de protecție internațională, pentru a se evalua dacă respectivele activități ar expune solicitantul la o persecuție sau o vătămare gravă în cazul în care s-ar întoarce în țara de origine;
- (e) dacă există probabilitatea rezonabilă ca solicitantul să se prevaleze de protecția unei alte țări în care ar putea solicita cetățenia.”

11 Articolul 5 alineatul (1) din aceeași directivă prevede:

„O temere bine întemeiată de a fi persecutat sau un risc real de a fi supus unor vătămări grave se poate baza pe apariția unor evenimente care s-au desfășurat după plecarea solicitantului din țara de origine.”

12 Articolul 7 din Directiva 2011/95, intitulat „Agenții de protecție”, prevede la alineatele (1) și (2):

„(1) Protecția împotriva persecuției sau a vătămărilor grave poate fi asigurată numai:

- (a) de stat sau
- (b) de partide sau organizații, inclusiv organizații internaționale, care controlează statul sau o parte importantă din teritoriul acestuia,

cu condiția ca acestea să fie dispuse și în măsură să ofere protecție în conformitate cu alineatul (2).

(2) O astfel de protecție împotriva persecuției sau a vătămarilor grave trebuie să fie efectivă și să nu aibă un caracter temporar. O astfel de protecție se acordă, în general, atunci când agenții menționați la alineatul (1) literele (a) și (b) iau măsuri rezonabile pentru a împiedica persecuția sau vătămarile grave, între altele, atunci când dispun de un sistem juridic eficient care să permită descoperirea, urmărirea penală și sancționarea acțiunilor ce constituie o persecuție sau o vătămare gravă și atunci când solicitantul are acces la o astfel de protecție.”

- 13 Articolele 9 și 10 din această directivă, care figurează în capitolul III din aceasta, intitulat „Condiții pentru a fi considerat refugiat”, prevăd elementele care trebuie luate în considerare pentru a evalua dacă solicitantul a făcut sau ar putea face obiectul unei persecuții.

- 14 Articolul 12 din directiva menționată, care figurează de asemenea în acest capitol III, este intitulat „Excluderea” și prevede:

„(1) Orice resortisant al unei țări terțe sau orice apatrid este exclus de la recunoașterea statutului de refugiat în cazul în care:

- (a) intră în domeniul de aplicare a articolului 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva, privind protecția sau asistența acordată de un organism sau de o instituție a Organizației Națiunilor Unite, alta decât Înalțul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați. În cazul în care această protecție sau asistență încetează din orice motive, fără ca situația acestor persoane să fi fost definitiv soluționată în conformitate cu rezoluțiile relevante ale Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, persoanele în cauză pot beneficia *ipso facto* de dispozițiile prezentei directive;

[...]”

- 15 Articolul 15 din aceeași directivă figurează în capitolul V din aceasta, intitulat „Condiții pentru obținerea de protecție subsidiară”. Acesta prevede:

„Vătămarile grave sunt:

- (a) pedeapsa cu moartea sau execuția sau
- (b) tortura sau tratamentele sau pedepsele inumane sau degradante aplicate unui solicitant în țara de origine;
- (c) amenințările grave și individuale la adresa vieții sau a persoanei unui civil ca urmare a violenței generalizate în caz de conflict armat intern sau internațional.”

- 16 Articolul 17 din Directiva 2011/95, care figurează de asemenea în acest capitol V, definește situațiile în care este exclusă eligibilitatea pentru protecție subsidiară.

- 17 Articolul 21 din această directivă, intitulat „Protecția împotriva returnării”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre respectă principiul nereturnării în temeiul obligațiilor internaționale.”

- 18 Capitolul IX din directiva menționată, intitulat „Dispoziții finale”, conține articolele 38-42 din aceasta. Articolul 39 alineatul (1) primul paragraf din aceasta din urmă prevede:

„Statele membre pun în aplicare actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma articolelor 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 și 35 până la 21 decembrie 2013. Statele membre comunică de îndată Comisiei textele acestor dispoziții.”

19 Potrivit articolului 40 din aceeași directivă:

„Directiva 2004/83/CE [a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind standardele minime referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională și referitoare la conținutul protecției acordate (JO 2004, L 304, p. 12, Ediție specială, 17/vol. 7, p. 52)] se abrogă de la 21 decembrie 2013 pentru statele membre pentru care aceasta este obligatorie [...]

Pentru statele membre pentru care prezenta directivă este obligatorie, trimiterile la directiva abrogată se înțeleg ca trimiteri la prezenta directivă [...]

20 Articolul 41 din Directiva 2011/95 prevede:

„Prezenta directivă intră în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Articolele 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 și 35 se aplică începând cu 22 decembrie 2013.”

21 Conținutul articolelor 12 și 15 din Directiva 2011/95 corespunde celui al articolelor 12 și 15 din Directiva 2004/83.

Directiva 2013/32

22 Directiva 2013/32 a fost adoptată în temeiul articolului 78 alineatul (2) litera (d) TFUE, care prevede instituirea unor proceduri comune de acordare și de retragere a regimului unitar de azil sau de protecție subsidiară.

23 Considerentele (4), (13), (16), (18) și (22) ale acestei directive au următorul cuprins:

„(4) [...] [Un sistem] european comun de azil ar trebui să includă, pe termen scurt, standarde comune pentru o procedură de azil echitabilă și eficace în statele membre și, pe termen lung, norme ale Uniunii care să conducă la o procedură de azil comună în Uniune.

[...]

(13) Aproximarea normelor privind procedurile de acordare și retragere a protecției internaționale ar trebui să contribuie la limitarea circulației secundare a solicitanților de protecție internațională între statele membre, în cazul în care această circulație se datorează diferențelor de cadru juridic, și la crearea de condiții echivalente pentru aplicarea Directivei [2011/95] în statele membre.

[...]

(16) Este esențial ca deciziile privind toate cererile de protecție internațională să fie luate pe baza faptelor și, în primul rând, de autorități al căror personal are cunoștințe corespunzătoare sau a beneficiat de formarea necesară în materie de protecție internațională.

[...]

(18) Este atât în interesul statelor membre, cât și al solicitanților de protecție internațională să se ia o decizie cât de repede posibil cu privire la cererile de protecție internațională fără a aduce atingere unei examinări adecvate și complete.

[...]

(22) De asemenea, este atât în interesul statelor membre, cât și în cel al solicitanților să se asigure o recunoaștere corectă a necesităților de protecție internațională încă din primă instanță. În acest scop, solicitanților ar trebui să li se furnizeze în primă instanță, gratuit, informații juridice și procedurale, luând în considerare situațiile lor personale. Furnizarea unor astfel de informații ar trebui, *inter alia*, să permită solicitanților să înțeleagă mai bine procedura, ajutându-i, astfel, să respecte obligațiile relevante. [...]"

24 Potrivit articolului 1 din Directiva 2013/32:

„Scopul prezentei directive este de a stabili proceduri comune de acordare și retragere a protecției internaționale în temeiul Directivei [2011/95].”

25 Articolul 2 din Directiva 2013/32 prevede:

„În sensul prezentei directive:

[...]

(f) «autoritate decizională» înseamnă orice organism cvasijudiciar sau administrativ dintr-un stat membru responsabil de examinarea cererilor de protecție internațională și având competența de a hotărî în primă instanță în astfel de cazuri;

[...]”

26 Potrivit articolului 4 din Directiva 2013/32:

„(1) Statele membre desemnează pentru toate procedurile o autoritate decizională care răspunde de examinarea corespunzătoare a cererilor în conformitate cu prezenta directivă. Statele membre se asigură că autoritatea dispune de mijloacele corespunzătoare, inclusiv suficient personal competent, pentru îndeplinirea sarcinilor sale în conformitate cu prezenta directivă.

[...]

(3) Statele membre se asigură că personalul autorității decizionale menționat la alineatul (1) este format în mod corespunzător. [...] Persoanele care interviează solicitanții în temeiul prezentei directive trebuie, de asemenea, să fi obținut cunoștințe generale referitoare la probleme care ar putea afecta capacitatea solicitantului de a fi supus unui interviu, precum indicii că solicitantul ar fi putut fi supus torturii în trecut.

[...]”

27 Articolul 10 alineatul (2) din această directivă prevede:

„Atunci când examinează cererile de protecție internațională, autoritatea decizională determină mai întâi dacă solicitanții îndeplinesc condițiile pentru a obține statutul de refugiat și, în caz contrar, dacă solicitanții sunt eligibili pentru protecție subsidiară.”

28 Potrivit articolului 12 din directiva menționată:

„(1) Cu privire la procedurile prevăzute la capitolul III, statele membre se asigură că toți solicitanții de protecție internațională beneficiază de următoarele garanții:

- (a) sunt informați, într-o limbă pe care o înțeleg sau pe care se presupune în mod rezonabil că o înțeleg, despre procedura de urmat și despre drepturile și obligațiile lor în cursul procedurii, precum și despre posibilele consecințe ale nerespectării acestor obligații și ale lipsei de cooperare cu autoritățile. Sunt informați despre termene, despre mijloacele pe care le au la dispoziție pentru a-și îndeplini obligația de a prezenta elementele menționate la articolul 4 din Directiva [2011/95], precum și despre consecințele unei retrageri explicite sau implicite a cererii. Respectivă informații li se comunică în timp util pentru a le permite să își exercite drepturile garantate de prezenta directivă și să se conformeze obligațiilor prezentate la articolul 13;
- (b) beneficiază, atunci când este necesar, de serviciile unui interpret pentru a prezenta autorităților competente argumentele lor. Statele membre consideră că este necesar să se furnizeze serviciile unui interpret cel puțin atunci când solicitantul trebuie să fie interviuat, astfel cum se menționează la articolele 14-17 și 34, și, în lipsa unor astfel de servicii, comunicarea nu poate fi asigurată. [...]

[...]”

29 Articolul 13 alineatul (1) din aceeași directivă prevede:

„Statele membre impun solicitanților obligația de a coopera cu autoritățile competente pentru stabilirea identității lor și a altor elemente menționate la articolul 4 alineatul (2) din Directiva [2011/95]. [...]”

30 Articolul 33 alineatul (2) din Directiva 2013/32 prevede:

„Statele membre pot considera o cerere de protecție internațională ca inadmisibilă numai în cazul în care:

[...]

- (b) o țară care nu este stat membru este considerată ca prima țară de azil a solicitantului, în temeiul articolului 35;
- (c) o țară care nu este stat membru este considerată ca țară terță sigură pentru solicitant, în temeiul articolului 38;

[...]”

31 Potrivit articolului 34 alineatul (1) primul paragraf din această directivă:

„Statele membre permit solicitanților să își prezinte opiniile cu privire la aplicarea motivelor menționate la articolul 33 în situațiile lor personale, înainte ca autoritatea decizională să decidă cu privire la admisibilitatea cererii. În acest scop, statele membre efectuează interviuri personale privind admisibilitatea cererii. [...]”

32 Articolul 35 din directiva menționată prevede:

„O țară poate fi considerată ca primă țară de azil pentru un anumit solicitant în cazul în care acesta:

- (a) a fost recunoscut ca refugiat în țara respectivă și încă se poate prevala de protecția respectivă sau

(b) beneficiază, cu alt titlu, de o protecție suficientă în țara respectivă, inclusiv de principiul nereturnării,

cu condiția să fie readmis în țara respectivă.

La aplicarea conceptului de primă țară de azil la situația personală a unui solicitant, statele membre pot lua în considerare articolul 38 alineatul (1). Solicitantului i se permite să conteste aplicarea conceptului de primă țară de azil în situația sa personală.”

33 Potrivit articolului 36 alineatul (1) din aceeași directivă:

„O țară terță desemnată ca țară de origine sigură în conformitate cu prezenta directivă poate fi considerată țară de origine sigură pentru un anumit solicitant, după o examinare individuală a solicitării, numai în cazul în care:

(a) acesta este resortisant al țării respective sau

(b) acesta este un apatrid și anterior a avut reședința stabilă în țara respectivă

și nu a prezentat motive serioase pentru ca țara să nu fie considerată țară de origine sigură în situația sa personală, ținând cont de condițiile pe care trebuie să le îndeplinească pentru a fi beneficiar de protecție internațională în conformitate cu Directiva [2011/95].”

34 Articolul 38 din Directiva 2013/32 prevede:

„(1) Statele membre pot să aplice conceptul de țară terță sigură numai atunci când autoritățile competente au certitudinea că în țara terță respectivă un solicitant de protecție internațională va fi tratat în conformitate cu următoarele principii:

(a) viața și libertatea sa nu sunt amenințate din motive de rasă, religie, cetățenie, apartenență la un grup social sau opinii politice;

(b) nu există niciun risc de vătămare gravă, astfel cum este definită în Directiva [2011/95];

(c) principiul nereturnării este respectat în conformitate cu Convenția de la Geneva;

(d) interdicția expulzării, prevăzută de dreptul internațional, cu încălcarea dreptului de a nu fi torturat și supus unor tratamente crude, inumane sau degradante, este respectată și

(e) există posibilitatea de a solicita recunoașterea statutului de refugiat și, în cazul în care acest statut este acordat, de a beneficia de protecție conform Convenției de la Geneva.

(2) Aplicarea conceptului de țară terță sigură se supune normelor prevăzute de dreptul intern, inclusiv:

(a) normelor care prevăd necesitatea existenței unei legături între solicitant și țara terță în cauză în baza căreia ar fi rezonabil ca persoana respectivă să se ducă în țara respectivă;

[...]”

35 Potrivit articolului 46 din Directiva 2013/32:

„(1) Statele membre se asigură că solicitanții de protecție internațională au dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești, împotriva:

- (a) unei decizii luate cu privire la cererea lor de protecție internațională, inclusiv o decizie:
 - (i) de a considera nefondată o cerere cu privire la statutul de refugiat și/sau de protecție subsidiară,
 - (ii) de a considera inadmisibilă o cerere în temeiul articolului 33 alineatul (2);

[...]

(3) Pentru a se conforma alineatului (1), statele membre se asigură că o cale de atac efectivă prevede examinarea deplină și *ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept, inclusiv, după caz, o examinare a necesităților de protecție internațională în temeiul Directivei [2011/95], cel puțin în cazul procedurilor privind căile de atac în fața unei instanțe de fond.

[...]”

36 Articolul 51 alineatul (1) din Directiva 2013/32 prevede:

„Statele membre asigură intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma articolelor 1-30, articolului 31 alineatele (1), (2) și (6)-(9), articolelor 32-46, articolului 49 și articolului 50 și anexei I până la cel târziu 20 iulie 2015. Statele membre comunică de îndată Comisiei textul acestor dispoziții.”

37 Potrivit articolului 52 primul paragraf din această directivă:

„Statele membre aplică actele cu putere de lege și actele administrative menționate la articolul 51 alineatul (1) cererilor de protecție internațională depuse după 20 iulie 2015 sau după o dată anterioară și procedurilor de retragere a protecției internaționale începute după acea dată. Cererile depuse înainte de 20 iulie 2015 și procedurile de retragere a statutului de refugiat începute înainte de acea dată sunt reglementate de actele cu putere de lege și actele administrative adoptate în temeiul Directivei 2005/85/CE [a Consiliului din 1 decembrie 2005 privind standardele minime cu privire la procedurile din statele membre de acordare și retragere a statutului de refugiat (JO 2005, L 326, p. 13, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 242)].”

38 Articolul 53 primul paragraf din Directiva 2013/32 prevede:

„Directiva [2005/85] se abrogă pentru statele membre care au obligații în temeiul prezentei directive, începând cu 21 iulie 2015, [...]”

39 Articolul 54 primul paragraf din Directiva 2013/32 prevede:

„Prezenta directivă intră în vigoare în a douăzecea zi de la data publicării în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.”

40 Întrucât publicarea prevăzută la articolul 54 menționat a avut loc la 29 iunie 2013, Directiva 2013/32 a intrat în vigoare la 19 iulie 2013.

41 Articolele 33, 35 și 38 precum și articolul 46 alineatul (1) din Directiva 2013/32 corespund articolelor 25, 26 și 27 și, respectiv, articolului 39 alineatul (1) din Directiva 2005/85. În schimb, articolul 10 alineatul (2), articolul 34 și articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 prevăd norme care nu figurau în Directiva 2005/85.

Dreptul bulgar

- 42 În Bulgaria, examinarea cererilor de protecție internațională este reglementată de Zakon za ubezhishteto i bezhantsite (Legea privind azilul și refugiații, denumită în continuare „ZUB”). În scopul transpunerii în dreptul bulgar a Directivelor 2011/95 și 2013/32, ZUB a fost modificată prin legi care au intrat în vigoare în lunile octombrie 2015 și, respectiv, decembrie 2015.
- 43 Articolele 8 și 9 din ZUB reiau în esență criteriile prevăzute la articolele 9, 10 și 15 din Directiva 2011/95.
- 44 Articolul 12 alineatul 1 din ZUB prevede:
- „Statutul de refugiat nu se acordă unui străin:
- [...]
4. care beneficiază de protecția sau de asistența organismelor sau instituțiilor Organizației Națiunilor Unite, altele decât Înalțul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați; atunci când această protecție sau această asistență nu a încetat, iar situația acestor persoane nu a fost definitiv soluționată, în conformitate cu rezoluția relevantă a Organizației Națiunilor Unite, această persoană poate beneficia, de drept, de regimul prevăzut de [Convenția de la Geneva];
- [...]”
- 45 ZUB, în versiunea sa anterioară transpunerii în dreptul bulgar a Directivelor 2011/95 și 2013/32, prevedea la articolul 12 alineatul 1:
- „Statutul de refugiat nu se acordă unui străin:
- [...]
4. care beneficiază de protecția sau de asistența organismelor sau instituțiilor Organizației Națiunilor Unite, altele decât Înalțul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați, și această protecție sau această asistență nu a încetat, iar situația acestor persoane nu a fost definitiv soluționată în conformitate cu o rezoluție relevantă;
- [...]”
- 46 Articolul 13 alineatul 2 din ZUB prevede:
- „Procedura de acordare a protecției internaționale nu se deschide sau se închide atunci când străinul:
- [...]
2. dispune de un statut de refugiat acordat într-un stat terț sau de altă protecție efectivă care include respectarea principiului nereturnării și de care încă beneficiază, cu condiția să fie admis în acest stat;
3. vine dintr-un stat terț sigur, cu condiția să fie admis în acest stat.”

47 ZUB, în versiunea sa anterioară transpunerii în dreptul bulgar a Directivelor 2011/95 și 2013/32, prevedea la articolul 13 alineatul 2:

„Procedura de acordare a statutului de refugiat sau a statutului umanitar nu se deschide sau se suspendă atunci când refugiatul:

[...]

2. are un statut de refugiat acordat într-un stat terț sigur, cu condiția să fie admis în acest stat”.

48 Potrivit articolului 75 alineatul 2 din ZUB:

„[...] În cursul examinării cererii de protecție internațională, sunt evaluate toate elementele de fapt [...] referitoare la situația personală a solicitantului [...]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

49 Din dosarul prezentat Curții reiese că doamna Alheto, născută la 29 noiembrie 1972 în Gaza, este titulara unui pașaport eliberat de Autoritatea Palestiniană și este înregistrată la UNRWA.

50 La 15 iulie 2014, doamna Alheto a părăsit Fâșia Gaza prin tuneluri clandestine care leagă acest teritoriu de Egipt. Din această țară, ea s-a deplasat în Iordania cu vaporul.

51 La 7 august 2014, serviciul consular al Republicii Bulgaria în Iordania i-a eliberat doamnei Alheto o viză turistică pentru o călătorie în Bulgaria, a cărei valabilitate expira la 1 septembrie 2014.

52 La 10 august 2014, doamna Alheto a intrat în Bulgaria cu un zbor Amman-Varna. La 28 august 2014, valabilitatea vizei a fost prelungită până la 17 noiembrie 2014.

53 La 11 noiembrie 2014, doamna Alheto a depus la DAB o cerere de protecție internațională, pe care a reiterat-o la 25 noiembrie 2014. În susținerea acestei cereri, aceasta arăta că o întoarcere în Fâșia Gaza ar expune-o la o amenințare gravă la adresa vieții sale, întrucât ar risca ca acolo să fie supusă torturii și persecuției.

54 Această amenințare ar fi legată de faptul că ea exercită o activitate socială de informare a femeilor cu privire la drepturile lor, iar această activitate nu ar fi acceptată de Hamas, organizația care controlează Fâșia Gaza.

55 De altfel, având în vedere existența unor conflicte armate între Hamas și Israel, în Fâșia Gaza ar exista o stare de violență generalizată.

56 Între lunile decembrie 2014 și martie 2015, DAB a efectuat mai multe interviuri personale cu doamna Alheto.

57 La 12 mai 2015, directorul adjunct al DAB a respins cererea de protecție internațională depusă de doamna Alheto, în temeiul articolului 75 din ZUB coroborat cu articolele 8 și 9 din aceasta (denumită în continuare „decizia atacată”), pentru motivul că afirmațiile doamnei Alheto erau lipsite de credibilitate.

58 Directorul adjunct al DAB a explicat printre altele că, deși erau justificate îndoielile cu privire la respectarea drepturilor fundamentale în Fâșia Gaza, simpla împrejurare că doamna Alheto este o femeie implicată în informarea altor femei care locuiesc în Fâșia Gaza cu privire la drepturile acestora nu este suficientă pentru a constata existența unui risc real de persecuție în sensul articolului 8 din

ZUB sau de vătămare gravă în sensul articolului 9 din aceasta. În această privință, un raport internațional elaborat în cursul anului 2014 ar pune în evidență că, în Fâșia Gaza, femeile polițiste participă la activități importante precum combaterea drogurilor, procedurile penale și supravegherea libertății de circulație. În aceste condiții, ar fi dificil de conceput că activitatea doamnei Alheto o expune pe aceasta la amenințări grave și individuale.

- 59 Directorul adjunct al DAB a adăugat că doamna Alheto nu fusese constrânsă să solicite protecție internațională ca urmare a violenței generalizate determinate de un conflict armat.
- 60 Doamna Alheto a introdus la Administrativen sad Sofia-grad (Tribunalul Administrativ din Sofia, Bulgaria) o acțiune având ca obiect anularea deciziei atacate. Ea a explicat că anumite elemente invocate în cursul interviurilor individuale nu fuseseră examinate, cu încălcarea articolului 75 din ZUB, iar în ceea ce privește elementele care fuseseră examinate, acestea făcuseră obiectul unei aprecieri eronate, cu încălcarea articolelor 8 și 9 din ZUB.
- 61 Această instanță consideră că, în principiu, DAB ar fi trebuit să examineze cererea de protecție internațională depusă de doamna Alheto în temeiul articolului 12 alineatul 1 punctul 4 din ZUB, iar nu în temeiul articolelor 8 și 9 din aceasta. Decizia atacată, prin urmare, nu ar fi conformă nici cu ZUB, nici cu normele corespunzătoare din Directiva 2011/95, în special articolul 12 alineatul (1) litera (a) din aceasta.
- 62 Totuși, instanța menționată arată că articolul 12 alineatul 1 punctul 4 din ZUB nu transpune corect articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95, prelucrarea cererii de protecție internațională în discuție în litigiul principal putând astfel deveni complexă.
- 63 În plus, având în vedere obligația de a asigura o cale de atac efectivă, în special cerința unei examinări depline și *ex nunc* prevăzută la articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32, ar fi necesar să se determine, ținând seama în special de articolele 18, 19 și 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), întinderea competenței jurisdicționale prevăzute de legiuitorul Uniunii. În special, s-ar ridica problema dacă, în cadrul unei asemenea examinări depline și *ex nunc*, instanța poate încorpora în aprecierea sa elemente, inclusiv motive de inadmisibilitate, care nu au putut fi luate în considerare în momentul adoptării deciziei de respingere a cererii de protecție internațională.
- 64 În acest context, instanța de trimitere dorește în special să afle dacă, în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, o persoană înregistrată la UNRWA care a fugit din Fâșia Gaza și a stat în Iordania înainte de a călători spre Uniune trebuie considerată suficient de protejată în Iordania, astfel încât cererea sa de protecție internațională depusă în Uniune trebuie declarată inadmisibilă.
- 65 În sfârșit, s-ar ridica problema dacă, după anularea unei decizii de respingere a unei cereri de protecție internațională, instanța poate sau chiar trebuie să adopte ea însăși o decizie cu privire la această cerere.
- 66 În aceste condiții, Administrativen sad Sofia-grad (Tribunalul Administrativ din Sofia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Potrivit articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 coroborat cu articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2013/32 și cu articolul 78 alineatul (2) litera (a) TFUE:

- a) este admisibil ca o cerere de protecție internațională depusă de un apatrid de origine palestiniană, înregistrat ca refugiat la [UNRWA], care, înainte de introducerea cererii, a avut reședința în zona de operațiuni a acestui organism (Fâșia Gaza), să fie examinată drept cerere formulată pe baza articolului 1 secțiunea A din [Convenția de la Geneva], iar nu ca o cerere de protecție internațională în sensul articolului 1 secțiunea D [al doilea paragraf] din convenția

menționată, cu condiția preluării competenței pentru examinarea cererii pentru alte motive decât cele de compasiune sau de natură umanitară, iar examinarea cererii să fie reglementată de Directiva 2011/95;

- b) este admisibil ca o asemenea cerere să nu fie examinată pe baza condițiilor prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 și ca, în mod corespunzător, să nu se aplice interpretarea dată acestei dispoziții de Curte?
- 2) Articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 coroborat cu articolul 5 din directiva menționată trebuie interpretat în sensul că se opune unor dispoziții naționale precum cea în discuție în procedura principală, mai precis articolului 12 alineatul 1 punctul 4 din ZUB, care, în versiunea aplicabilă, nu conține nicio clauză expresă de includere pentru refugiații palestinieni și nu prevede nici condiția ca acordarea de asistență să înceteze pentru vreun motiv, precum și în sensul că articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 este suficient de precis și de necondiționat, având astfel efect direct, încât să se aplice și fără ca solicitantul protecției internaționale să îl fi invocat în mod expres, atunci când cererea trebuie examinată pe baza articolului 1 secțiunea D al doilea paragraf din Convenția de la Geneva?
- 3) Din articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 coroborat cu articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 rezultă că, în cadrul unei căi de atac introduse la o instanță împotriva unei decizii de neacordare a protecției internaționale, emisă în conformitate cu articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2013/32, și ținând seama de situația de fapt din procedura principală, aceste dispoziții permit ca instanța de fond să examineze cererea de protecție internațională drept cerere formulată pe baza articolului 1 secțiunea D al doilea paragraf din Convenția de la Geneva și să o aprecieze în conformitate cu articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95, atunci când această cerere de protecție internațională a fost depusă de un apatrid de origine palestiniană, înregistrat ca refugiat la UNRWA, care, înainte de introducerea cererii, a avut reședința în zona de operațiuni a UNRWA (Fâșia Gaza), iar, în cadrul deciziei de respingere a cererii de protecție internațională, cererea nu a fost examinată în raport cu dispozițiile amintite?
- 4) Din dispozițiile articolului 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32, care se referă la dreptul la o cale de atac efectivă, în contextul cerinței privind «[...] examinarea deplină și *ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept», interpretate prin coroborare cu articolele 33 și 34, precum și cu articolul 35 [al doilea paragraf] din directiva menționată și cu articolul 21 alineatul (1) din Directiva 2011/95 coroborate cu articolele 18, 19 și 47 din [cartă], rezultă că, în cadrul unei căi de atac introduse la o instanță împotriva unei decizii de respingere a cererii de protecție internațională, adoptată în conformitate cu articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2013/32, este admisibil:
- a) ca instanța de fond să decidă inițial cu privire la admisibilitatea cererii de protecție internațională și la returnarea apatridului în statul de reședință anterior introducerii cererii de protecție internațională, după ce a obligat autoritatea competentă să prezinte probele necesare în acest scop și a acordat persoanei în cauză ocazia să prezinte observații privind admisibilitatea cererii, sau
 - b) ca instanța de fond să anuleze decizia din cauza încălcării unor norme fundamentale de procedură și să oblige autoritatea competentă să soluționeze din nou cererea de protecție internațională, ținând seama de instrucțiunile privind interpretarea și aplicarea normelor legale, efectuând în cadrul examinării admisibilității și interviul prevăzut la articolul 34 din Directiva 2013/32, și să decidă cu privire la posibilitatea returnării apatridului în statul de reședință anterior introducerii cererii de protecție internațională;
 - c) ca instanța de fond să aprecieze gradul de siguranță din țara de reședință a persoanei în cauză de la data ședinței sau, în cazul în care situația s-a schimbat în mod semnificativ în direcția unei decizii favorabile acestei persoane, de la data pronunțării hotărârii?

- 5) Asistența acordată de UNRWA reprezintă o protecție suficientă în sensul articolului 35 primul paragraf litera (b) din Directiva 2013/32 în statul respectiv, aflat în zona de operațiuni a organismului, atunci când, în ceea ce privește persoanele asistate de agenție, acest stat aplică principiul nereturnării în sensul Convenției de la Geneva?
- 6) Potrivit dispozițiilor articolului 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 coroborat cu articolul 47 din cartă, se poate concluziona că dreptul la o cale de atac efectivă, în contextul dispoziției potrivit căreia este necesară, «după caz, o examinare a necesităților de protecție internațională în temeiul Directivei [2011/95]», obligă instanța de fond ca, în cadrul unei căi de atac introduse la o instanță împotriva deciziei prin care cererea de protecție internațională a fost examinată pe fond și respinsă, să adopte o hotărâre:
- a) care dobândește autoritate de lucru judecat nu numai referitor la problema legalității respingerii, ci și în ceea ce privește necesitățile de protecție internațională a solicitantului în conformitate cu Directiva 2011/95, și anume și atunci când, potrivit dreptului național al statului membru respectiv, protecția internațională se poate acorda numai prin decizia unei autorități administrative;
 - b) privind necesitatea acordării protecției internaționale prin examinarea corespunzătoare a cererii, indiferent de încălcările normelor fundamentale de procedură săvârșite de autoritatea competentă în cadrul examinării acestei cereri?”

Cu privire la întrebările preliminare

Considerații introductive

- 67 Din moment ce aplicarea în timp a dispozițiilor Directivei 2013/32 la care se referă întrebările a treia-a șasea nu este clară și a făcut obiectul unei dezbateri în fața Curții, trebuie, cu titlu introductiv, să se aducă precizări în această privință.
- 68 Este cert că această directivă a înlocuit Directiva 2005/85 începând cu data de 21 iulie 2015, respectiv ulterior datei depunerii cererii de protecție internațională în discuție în litigiul principal.
- 69 În acest context, trebuie arătat, pe de o parte, că articolul 52 primul paragraf a doua teză din Directiva 2013/32 prevede că cererile de protecție internațională depuse înainte de 20 iulie 2015 sunt guvernate de dispozițiile naționale adoptate în temeiul Directivei 2005/85.
- 70 Pe de altă parte, articolul 52 primul paragraf prima teză din Directiva 2013/32 permite, pentru cererile depuse înainte de 20 iulie 2015, aplicarea dispozițiilor naționale care pun în practică normele introduse de această directivă. Astfel, potrivit acestei teze, statele membre aplică dispozițiile menționate „cererilor de protecție internațională depuse după 20 iulie 2015 sau după o dată anterioară”.
- 71 Rezultă din examinarea lucrărilor pregătitoare ale Directivei 2013/32, în special dintr-o comparare a Poziției (UE) nr. 7/2013 în primă lectură a Consiliului în vederea adoptării unei directive a Parlamentului European și a Consiliului privind procedurile comune de acordare și de retragere a protecției internaționale, adoptată la 6 iunie 2013 (JO 2013, C 179 E, p. 27), cu propunerea Comisiei de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind standardele minime cu privire la procedurile din statele membre de acordare și retragere a protecției internaționale [COM(2009) 554 final] că expresia „sau după o dată anterioară” a fost adăugată în cursul procesului legislativ.
- 72 În consecință, în pofida tensiunii existente între prima și a doua teză ale articolului 52 primul paragraf din Directiva 2013/32, din lucrările pregătitoare menționate reiese că legiuitorul Uniunii a intenționat să permită statelor membre care doreau acest lucru să aplice dispozițiile de punere în practică a acestei directive, cu efect imediat, cererilor de protecție internațională depuse înainte de 20 iulie 2015.

- 73 Rezultă că, deși articolul 52 primul paragraf din Directiva 2013/32 a autorizat statele membre să aplice dispozițiile menționate cererilor de protecție internațională depuse înainte de 20 iulie 2015, totuși el nu le-a constrâns la aceasta. Întrucât această dispoziție oferă, prin utilizarea expresiei „depusă după 20 iulie 2015 sau după o dată anterioară”, diverse posibilități de aplicare în timp, este important, pentru ca principiile securității juridice și egalității în fața legii să fie respectate la punerea în aplicare a dreptului Uniunii, iar solicitanții de protecție internațională să fie astfel protejați împotriva arbitrarului și să dispună de un drept la o cale de atac efectivă în cadrul procedurilor de acordare sau de retragere a protecției internaționale, ca fiecare stat membru care are obligații în temeiul acestei directive să prelucereze, printre altele la nivelul aplicării în timp a normei privind examinarea deplină și *ex nunc*, în mod previzibil și uniform ansamblul cererilor de protecție internațională care sunt depuse în cursul aceleiași perioade pe teritoriul său.
- 74 În răspuns la o cerere de lămuriri în această privință, instanța de trimitere a subliniat că cerința unei examinări depline și *ex nunc*, prevăzută la articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32, care trebuia, în temeiul articolului 51 alineatul (1) din această directivă, să fie pusă în aplicare cel târziu la 20 iulie 2015, există în Bulgaria de la 1 martie 2007, chiar dacă legiuitorul bulgar nu ar fi considerat necesar, la transpunerea directivei menționate, să ia măsuri de punere în aplicare a articolului 46 alineatul (3) menționat.
- 75 În această privință, instanța menționată a citat mai multe dispoziții naționale în materie de căi administrative de atac și a furnizat informații cu privire la domeniul de aplicare al acestor dispoziții, a căror exactitate Curtea nu are competența să o verifice.
- 76 În lumina acestor elemente de răspuns, rezultă că întrebările a treia, a patra și a șasea, care au ca obiect interpretarea articolului 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32, sunt relevante pentru soluționarea litigiului principal.
- 77 Astfel, se poate considera că intră în domeniul de aplicare al unei directive nu numai dispozițiile naționale al căror obiectiv expres este transpunerea acestei directive, ci și, începând de la data intrării în vigoare a directivei respective, dispozițiile naționale preexistente susceptibile să asigure transpunerea acesteia în dreptul intern (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 septembrie 2006, Cordero Alonso, C-81/05, EU:C:2006:529, punctul 29, și Hotărârea din 23 aprilie 2009, VTB-VAB și Galatea, C-261/07 și C-299/07, EU:C:2009:244, punctul 35).
- 78 În speță, deși este adevărat că legea de transpunere a Directivei 2013/32 în dreptul bulgar nu a intrat în vigoare decât în luna decembrie 2015, și anume ulterior depunerii de către doamna Alheto a cererii sale de protecție internațională în Uniune și adoptării deciziei atacate, reiese totuși din răspunsul instanței de trimitere la cererea de lămuriri că dreptul bulgar include, din anul 2007, dispoziții care prevăd cerința unei examinări depline și *ex nunc*, aplicabile cererilor de protecție internațională.
- 79 Din același răspuns reiese că, potrivit instanței de trimitere, autoritățile naționale au considerat că aceste dispoziții pot să asigure transpunerea articolului 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 în dreptul intern.
- 80 În aceste condiții și dat fiind faptul că Directiva 2013/32 era deja în vigoare în momentul depunerii cererii de protecție internațională în discuție în litigiul principal și al adoptării deciziei atacate, interpretarea articolului 46 alineatul (3) din această directivă solicitată de instanța de trimitere în cadrul întrebărilor a treia, a patra și a șasea trebuie considerată ca fiind necesară acesteia din urmă pentru a-i permite să se pronunțe în cauza principală (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 aprilie 2009, VTB-VAB și Galatea, C-261/07 și C-299/07, EU:C:2009:244, punctele 37 și 40).
- 81 În ceea ce privește a cincea întrebare, care are ca obiect interpretarea articolului 35 primul paragraf litera (b) din Directiva 2013/32, care, coroborat cu articolul 33 alineatul (2) litera (b) din această directivă, permite statelor membre să declare inadmisibilă o cerere de protecție internațională atunci

când solicitantul este protejat suficient într-un stat terț, din decizia de trimitere reiese că acest motiv de inadmisibilitate nu era încă transpus în dreptul bulgar la data adoptării deciziei atacate. Pornind totuși de la premisa potrivit căreia dispoziția națională care a transpus între timp motivul de inadmisibilitate menționat este nu mai puțin aplicabilă *ratione temporis* în litigiul principal, premisă a cărei temeinicie trebuie să fie verificată exclusiv de instanța de trimitere, această instanță se întreabă în mod pertinent dacă poate, în cadrul unei examinări depline și *ex nunc*, precum cea prevăzută la articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32, aprecia admisibilitatea cererii de protecție internațională în discuție în litigiul principal în raport cu un asemenea motiv de inadmisibilitate și, în caz afirmativ, ce întindere trebuie să primească acest motiv de inadmisibilitate.

Cu privire la prima întrebare

- 82 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 coroborat cu articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2013/32 trebuie interpretat în sensul că prelucrarea unei cereri de protecție internațională depuse de o persoană înregistrată la UNRWA necesită examinarea aspectului dacă această persoană beneficiază de protecție sau de asistență efectivă acordată de acest organism.
- 83 Astfel cum reiese din decizia de trimitere, această întrebare este adresată din cauza faptului că directorul adjunct al DAB nu a examinat în mod specific, în decizia atacată, dacă protecția sau asistența de care beneficia reclamanta din litigiul principal din partea UNRWA în zona de operațiuni a acestui organism încetase, deși această împrejurare, dacă ar fi fost stabilită, ar fi fost susceptibilă să o facă să beneficieze, în Bulgaria, de statutul de refugiat în conformitate cu articolul 1 secțiunea D din Convenția de la Geneva și cu articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95.
- 84 În această privință, trebuie arătat, astfel cum s-a amintit la punctele 6 și 7 din prezenta hotărâre, că UNRWA este un organism al Organizației Națiunilor Unite care a fost instituit pentru a-i proteja și asista, în Fâșia Gaza, în Cisiordania, în Iordania, în Liban și în Siria, pe palestinieni în calitatea acestora de „refugiați palestinieni”. Rezultă că o persoană, precum reclamanta în litigiul principal, care este înregistrată la UNRWA are vocație să beneficieze de protecție și de asistență din partea acestui organism în scopul de a servi bunăstării acesteia ca refugiat.
- 85 Din cauza acestui statut specific de refugiat instituit pe teritoriile menționate din Orientul Apropiat pentru palestinieni, persoanele înregistrate la UNRWA sunt, în principiu, în temeiul articolului 12 alineatul (1) litera (a) prima teză din Directiva 2011/95, care corespunde articolului 1 secțiunea D primul paragraf din Convenția de la Geneva, excluse de la recunoașterea statutului de refugiat în Uniune. În aceste condiții, rezultă din articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95, care corespunde articolului 1 secțiunea D al doilea paragraf din Convenția de la Geneva, că, atunci când solicitantul de protecție internațională în Uniune nu mai beneficiază de protecția sau de asistența UNRWA, această excludere încetează să se mai aplice.
- 86 Astfel cum a precizat Curtea, articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95 se aplică atunci când se dovedește, pe baza unei evaluări individuale a tuturor elementelor relevante, că palestinianul în cauză se află într-o stare personală de insecuritate gravă, iar UNRWA, a cărei asistență a fost solicitată de persoana interesată, nu este în măsură să îi asigure condiții de viață conforme misiunii sale, acest palestinian fiind astfel obligat, din motive independente de voința sa, să părăsească zona de operațiuni a UNRWA. În acest caz, palestinianul menționat poate, cu excepția cazului în care se încadrează în sfera de aplicare a uneia sau alteia dintre cauzele de excludere prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (b), la articolul 12 alineatul (2) și la articolul 12 alineatul (3) din această directivă, beneficia *ipso facto* de aceasta fără să trebuiască să demonstreze neapărat temeri de a fi persecutat, în sensul articolului 2 litera (d) din aceeași directivă, până în

momentul în care este în măsură să se întoarcă în teritoriul în care avea reședința obișnuită (Hotărârea din 19 decembrie 2012, *Abed El Karem El Kott și alții*, C-364/11, EU:C:2012:826, punctele 49-51, 58-65, 75-77 și 81).

- 87 Din elementele amintite mai sus rezultă că articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 prevede, pe de o parte, o cauză de excludere de la recunoașterea statutului de refugiat și, pe de altă parte, o cauză de încetare a aplicării cauzei de excludere menționate, atât una, cât și cealaltă putând fi decisive pentru a aprecia dacă palestinianul în cauză poate avea acces la statutul de refugiat în Uniune. După cum a arătat în esență avocatul general la punctele 43-45 din concluzii, normele prevăzute la această dispoziție, așa cum au fost interpretate de Curte, reprezintă astfel o *lex specialis*. Dispozițiile naționale de transpunere a acestui regim trebuie aplicate cererii de protecție internațională depuse de o persoană înregistrată la UNRWA, cu condiția ca această cerere să nu fi fost înlăturată în prealabil pe baza altei cauze de excludere sau a unui motiv de inadmisibilitate.
- 88 Această concluzie este confirmată de scopul Directivei 2011/95. Astfel, aceasta fiind adoptată în special în temeiul articolului 78 alineatul (2) litera (a) TFUE și urmărind așadar, potrivit acestei dispoziții, să instituie un sistem uniform de azil, este important ca ansamblul autorităților care sunt competente în Uniune să prelucreze cererile de protecție internațională să aplice, atunci când solicitantul este o persoană înregistrată la UNRWA, dispozițiile care transpun normele prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (a) din această directivă.
- 89 Aplicarea dispozițiilor menționate se impune și atunci când, precum în speță, cererea de protecție internațională include, pe lângă o cerere de acordare a statutului de refugiat, o cerere de acordare a protecției subsidiare. Astfel, după cum reiese din articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2013/32, atunci când examinează o cerere de protecție internațională, autoritatea competentă trebuie să determine mai întâi dacă solicitantul îndeplinește condițiile pentru a obține statutul de refugiat. În consecință, faptul că normele prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 nu se aplică acelei părți din cerere referitoare la acordarea unei protecții subsidiare nu scutește autoritatea competentă de obligația sa de a aplica mai întâi dispozițiile care transpun normele menționate, pentru a verifica dacă trebuie acordat statutul de refugiat.
- 90 Având în vedere cele ce precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 coroborat cu articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2013/32 trebuie interpretat în sensul că prelucrarea unei cereri de protecție internațională depuse de o persoană înregistrată la UNRWA necesită examinarea aspectului dacă această persoană beneficiază de protecție sau de asistență efectivă acordată de acest organism, cu condiția ca această cerere să nu fi fost înlăturată în prealabil pe baza unui motiv de inadmisibilitate sau pe baza unei cauze de excludere, alta decât cea prevăzută la articolul 12 alineatul (1) litera (a) prima teză din Directiva 2011/95.

Cu privire la a doua întrebare

- 91 Prin intermediul primei părți a celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care nu prevede sau care transpune incorect cauza de încetare a aplicării cauzei de excludere de la recunoașterea statutului de refugiat care figurează în această dispoziție.
- 92 Așa cum s-a arătat la punctele 85-87 din prezenta hotărâre, articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 conține, pe de o parte, o cauză de excludere, potrivit căreia orice resortisant al unei țări terțe sau orice apatrid care beneficiază de protecție sau de asistență acordată de un organism sau de o instituție a Organizației Națiunilor Unite, alta decât Înalțul Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați, este exclus de la recunoașterea statutului de refugiat în Uniune, și, pe de altă parte, o cauză de încetare a aplicării acestei cauze de excludere, potrivit căreia, atunci când protecția

sau asistența menționată încetează fără ca situația acestui resortisant sau a acestui apatrid să fi fost definitiv soluționată în conformitate cu rezoluțiile relevante ale Organizației Națiunilor Unite, resortisantul sau apatridul menționat poate beneficia *ipso facto* de dispozițiile acestei directive în scopul acordării statutului de refugiat în Uniune.

- 93 Astfel cum s-a arătat la punctul 21 din prezenta hotărâre, textul articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 corespunde celui al articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2004/83.
- 94 Rezultă că articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2004/83 și articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 se opun unei reglementări naționale care nu transpune atât această cauză de excludere, cât și această cauză de încetare a aplicării acesteia.
- 95 Or, în speță, articolul 12 alineatul 1 punctul 4 din ZUB, în versiunea sa anterioară intrării în vigoare a legii naționale de transpunere a Directivei 2011/95, nu prevedea o asemenea cauză de încetare a aplicării cauzei de excludere. În ceea ce privește articolul 12 alineatul 1 punctul 4 din ZUB, în versiunea sa posterioară intrării în vigoare a acestei legi, acesta transpune articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95, dar utilizează în mod eronat expresia „nu a încetat” în locul expresiei „a încetat”. Instanța de trimitere consideră că, în aceste împrejurări, este dificil, chiar imposibil, să se interpreteze aceste dispoziții naționale într-o manieră conformă cu articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95.
- 96 Sub rezerva verificării de către instanța de trimitere a posibilităților prevăzute de dreptul bulgar pentru interpretarea dispozițiilor naționale menționate într-o manieră care să fie conformă cu articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2004/83 sau cu articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95, se impune constatarea că aceste ultime dispoziții se opun unor asemenea dispoziții naționale, din moment ce acestea comportă o transpunere incorectă a acestor directive.
- 97 Prin intermediul celei de a doua părți a celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2004/83 și articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95 au efect direct și pot fi aplicate chiar dacă solicitantul protecției internaționale nu s-a referit în mod expres la acestea.
- 98 În această privință, dintr-o jurisprudență constantă a Curții rezultă că, în toate cazurile în care dispozițiile unei directive sunt, în ceea ce privește conținutul, necondiționate și suficient de precise, particularii au dreptul să le invoce în fața instanțelor naționale împotriva statului fie atunci când acesta nu a transpus în termenele stabilite directiva în dreptul național, fie atunci când a transpus în mod incorect directiva în cauză (Hotărârea din 24 ianuarie 2012, Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33, punctul 33, Hotărârea din 15 ianuarie 2014, Association de médiation sociale, C-176/12, EU:C:2014:2, punctul 31, și Hotărârea din 7 iulie 2016, Ambisig, C-46/15, EU:C:2016:530, punctul 16).
- 99 Articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2004/83 și articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95 îndeplinesc aceste criterii, deoarece prevăd o normă al cărei conținut este necondiționat și suficient de precis pentru a putea fi invocat de un justițiabil și aplicat de instanță. De altfel, aceste dispoziții prevăd că, în situația la care se referă, solicitantul în cauză poate beneficia „*ipso facto*” de directivă.
- 100 În speță, din decizia de trimitere reiese că doamna Alheto arată în susținerea cererii sale de protecție internațională că, în pofida înregistrării sale la UNRWA, numai acordarea statutului de refugiat în Uniune ar fi de natură să o protejeze în mod efectiv împotriva amenințărilor la care este expusă. Rezultă că, chiar dacă reclamanta din litigiul principal nu s-a referit în mod expres nici la articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2004/83, nici la articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95, nimic nu împiedică instanța de trimitere să se pronunțe cu privire la conformitatea reglementării naționale cu una sau alta dintre aceste dispoziții.

101 Având în vedere cele ce precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2004/83 și articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95 trebuie interpretate în sensul că:

- se opun unei reglementări naționale care nu prevede sau care transpune incorect cauza de încetare a aplicării cauzei de excludere de la recunoașterea statutului de refugiat pe care o conțin;
- au efect direct și
- pot fi aplicate chiar dacă solicitantul protecției internaționale nu s-a referit în mod expres la acestea.

Cu privire la a treia întrebare

102 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 coroborat cu articolul 47 din cartă trebuie interpretat în sensul că instanța de fond dintr-un stat membru sesizată cu o cale de atac împotriva unei decizii referitoare la o cerere de protecție internațională poate ține seama de elemente de fapt sau de drept, precum aplicabilitatea articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 la situația solicitantului, care nu au fost examinate de organismul care a luat această decizie.

103 În această privință, trebuie arătat în primul rând că Directiva 2013/32 distinge între „autoritate decizională”, pe care o definește la articolul 2 litera (f) ca „orice organism cvasijudiciar sau administrativ dintr-un stat membru responsabil de examinarea cererilor de protecție internațională și având competența de a hotări în primă instanță în astfel de cazuri”, pe de o parte, și „instanță judecătorească”, prevăzută la articolul 46, pe de altă parte. Procedura în fața autorității decizionale este reglementată de dispozițiile capitolului III din această directivă, intitulat „Proceduri în primă instanță”, în timp ce procedura în fața instanței judecătorești este supusă normelor prevăzute la capitolul V din directiva menționată, intitulat „Proceduri privind căile de atac” și constituit din acest articol 46.

104 Din moment ce articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 privește, potrivit modului său de redactare, „cel puțin [...] proceduril[e] privind căile de atac în fața unei instanțe de fond”, interpretarea acestei dispoziții furnizată mai jos este valabilă, cel puțin, pentru orice instanță judecătorească ce este sesizată cu prima cale de atac împotriva unei decizii prin care autoritatea decizională s-a pronunțat în primă instanță cu privire la o asemenea cerere. Astfel cum reiese din articolul 2 litera (f) din această directivă, acest lucru este valabil și atunci când această autoritate are un caracter cvasijudiciar.

105 Este necesar să se amintească, în continuare, că articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 precizează întinderea dreptului la o cale de atac efectivă de care trebuie să dispună solicitanții de protecție internațională, astfel cum prevede articolul 46 alineatul (1) din această directivă, împotriva deciziilor referitoare la cererea lor.

106 Astfel, articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 prevede că, pentru a se conforma articolului 46 alineatul (1) din aceasta, statele membre care au obligații în temeiul acestei directive se asigură că instanța în fața căreia este contestată decizia referitoare la cererea de protecție internațională efectuează „examinarea deplină și *ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept, inclusiv, după caz, o examinare a necesităților de protecție internațională în temeiul Directivei [2011/95]”.

107 În lipsa unei trimeri la drepturile statelor membre și având în vedere finalitatea Directivei 2013/32, prezentată în considerentul (4) al acesteia, este important ca acești termeni să fie interpretați și aplicați în mod uniform. Așa cum subliniază, de altfel, considerentul (13) al acestei directive,

apropierea normelor procedurale efectuată de aceasta are ca obiectiv crearea de condiții echivalente pentru aplicarea Directivei 2011/95 și, astfel, limitarea circulației solicitanților de protecție internațională între statele membre.

- 108 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, este necesar să se determine conținutul acestor termeni în conformitate cu sensul obișnuit al acestora, ținând seama și de contextul în care sunt utilizați, precum și de obiectivele urmărite de reglementarea din care fac parte (a se vedea în special Hotărârea din 30 ianuarie 2014, Diakité, C-285/12, EU:C:2014:39, punctul 27, Hotărârea din 11 iunie 2015, Zh. și O., C-554/13, EU:C:2015:377, punctul 29, și Hotărârea din 26 iulie 2017, Jafari, C-646/16, EU:C:2017:586, punctul 73).
- 109 În această privință, pe lângă faptul că urmărește obiectivul general de a institui norme de procedură comune, Directiva 2013/32 vizează în special, astfel cum rezultă printre altele din considerentul (18) al acesteia, ca cererile de protecție internațională să facă obiectul unei prelucrări „cât de repede posibil [...] fără a aduce atingere unei examinări adecvate și complete”.
- 110 Din această perspectivă, în ceea ce privește termenii „se asigură că o cale de atac efectivă prevede examinarea deplină și *ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept”, este necesar, pentru a evita riscul de a-i lipsi de înțelesul lor obișnuit, ca aceștia să fie interpretați în sensul că statele membre sunt obligate, în temeiul articolului 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32, să își adapteze dreptul național astfel încât soluționarea căilor de atac vizate să comporte o examinare de către instanță a ansamblului elementelor de fapt și de drept care îi permit să efectueze o apreciere actualizată a cazului în speță.
- 111 În această privință, expresia „*ex nunc*” subliniază obligația instanței de a efectua o apreciere care să țină seama, după caz, de elemente noi apărute după adoptarea deciziei care face obiectul căii de atac.
- 112 O asemenea apreciere permite, într-adevăr, tratarea cererii de protecție internațională în mod exhaustiv fără să fie necesară trimiterea dosarului la autoritatea decizională. Competența de care dispune astfel instanța, de a lua în considerare elemente noi cu privire la care această autoritate nu s-a pronunțat, se înscrie în finalitatea Directivei 2013/32, așa cum a fost amintită la punctul 109 din prezenta hotărâre.
- 113 La rândul său, adjectivul „deplină” care figurează la articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 confirmă că instanța este ținută să examineze atât elementele de care autoritatea decizională a ținut sau ar fi putut să țină seama, cât și pe cele care au survenit după adoptarea deciziei de către această autoritate.
- 114 De altfel, din moment ce această dispoziție trebuie interpretată conform articolului 47 din cartă, cerința unei examinări depline și *ex nunc* presupune ca instanța sesizată cu calea de atac să procedeze la audierea solicitantului, cu excepția cazului în care apreciază că poate să efectueze examinarea doar pe baza datelor din dosar, inclusiv, dacă este cazul, a raportului sau a transcrierii al căror obiect l-a făcut interviul personal în fața autorității menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 iulie 2017, Sacko, C-348/16, EU:C:2017:591, punctele 31 și 44). În cazul unor elemente noi survenite după adoptarea deciziei care face obiectul unei căi de atac, instanța este ținută, astfel cum rezultă din articolul 47 din cartă, să ofere solicitantului posibilitatea de a se exprima atunci când aceste elemente pot să îl afecteze în mod negativ.
- 115 În ceea ce privește expresia „după caz”, care figurează în segmentul de frază „inclusiv, după caz, o examinare a necesităților de protecție internațională în temeiul Directivei [2011/95]”, ea evidențiază, după cum a arătat Comisia în ședință, faptul că examinarea deplină și *ex nunc* care revine instanței nu trebuie să poarte în mod necesar asupra examinării pe fond a necesităților de protecție internațională, aceasta putând deci să privească admisibilitatea cererii de protecție internațională, atunci când dreptul național permite acest lucru în aplicarea articolului 33 alineatul (2) din Directiva 2013/32.

- 116 În sfârșit, este important de subliniat că rezultă din considerentele (16) și (22), din articolul 4, precum și din economia generală a Directivei 2013/32 că examinarea cererii de protecție internațională de un organism administrativ sau cvasijudiciar dotat cu mijloace specifice și cu un personal specializat în materie reprezintă o fază esențială a procedurilor comune instituite de această directivă. Prin urmare, dreptul de a obține o examinare deplină și *ex nunc* în fața unei instanțe pe care articolul 46 alineatul (3) din această directivă îl recunoaște solicitantului nu poate atenua obligația acestui solicitant de a coopera cu acest organism, astfel cum este reglementată de articolele 12 și 13 din directiva menționată.
- 117 Rezultă că, în speță, articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 constituie un element de drept relevant a cărui examinare incumbă instanței de trimitere în calitate sa de instanță de fond, incluzând, în aprecierea sa privind aplicabilitatea acestei dispoziții la situația reclamantei din litigiul principal, eventualele elemente survenite după adoptarea deciziei atacate.
- 118 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la a treia întrebare că articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 coroborat cu articolul 47 din cartă trebuie interpretat în sensul că instanța de fond dintr-un stat membru sesizată cu o cale de atac împotriva unei decizii referitoare la o cerere de protecție internațională este ținută să examineze atât elementele de fapt și de drept, precum aplicabilitatea articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 la situația solicitantului, de care organismul care a luat această decizie a ținut sau ar fi putut să țină seama, cât și pe cele care au survenit după adoptarea deciziei menționate.

Cu privire la a patra întrebare

- 119 Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 coroborat cu articolele 18, 19 și 47 din cartă trebuie interpretat în sensul că cerința unei examinări depline și *ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept poartă și asupra motivelor de inadmisibilitate a cererii de protecție internațională prevăzute la articolul 33 alineatul (2) din această directivă și, în caz afirmativ, dacă, în caz de examinare a unui asemenea motiv de inadmisibilitate de către instanță, chiar în condițiile în care acest motiv nu fusese examinat de autoritatea decizională, dosarul trebuie trimis acestei autorități pentru ca aceasta să procedeze la interviul privind admisibilitatea prevăzut la articolul 34 din directiva menționată.
- 120 Astfel cum s-a arătat la punctul 115 din prezenta hotărâre, examinarea deplină și *ex nunc* a căii de atac poate purta asupra admisibilității cererii de protecție internațională, atunci când dreptul național permite acest lucru. În conformitate cu obiectivul Directivei 2013/32 de a institui un sistem în care, cel puțin, instanța de fond sesizată cu o cale de atac împotriva deciziei autorității decizionale efectuează o examinare deplină și actualizată, această instanță poate fi determinată printre altele să constate că solicitantul beneficiază de o protecție suficientă într-o țară terță, astfel încât devine inutil să se examineze necesitatea unei protecții în Uniune, cererea fiind atunci, pentru acest motiv, „inadmisibilă”.
- 121 În ceea ce privește condițiile cumulative cărora le este subordonată aplicarea unui asemenea motiv de inadmisibilitate, precum cele vizate, în ceea ce privește motivul referitor la prima țară de azil, la articolul 35 din directiva menționată sau, în ceea ce privește motivul referitor la țara terță sigură, la articolul 38 din aceeași directivă, instanța menționată trebuie să examineze în mod riguros dacă este îndeplinită fiecare dintre aceste condiții, invitând, dacă este cazul, autoritatea decizională să prezinte orice documente și orice elemente de fapt care pot fi relevante.
- 122 În speță, reiese din modul de redactare a celei de a patra întrebări și din explicațiile de care aceasta este însoțită că instanța de trimitere are în vedere, după caz, aplicarea conceptului „primă țară de azil”, definit la articolul 35 din Directiva 2013/32, a conceptului „țară terță sigură”, definit la articolul 38 din

această directivă, la care se referă articolul 35 al doilea paragraf din aceasta, sau a conceptului „țară de origine sigură”, definit la articolul 36 alineatul (1) din aceeași directivă, acest din urmă concept fiind vizat la această a patra întrebare, la litera (c).

- 123 În ceea ce privește conceptul „țară de origine sigură”, trebuie arătat că acest concept nu figurează ca atare printre motivele de inadmisibilitate prevăzute la articolul 33 din Directiva 2013/32. În consecință, nu este necesar să fie examinat mai mult în cadrul prezentei trimiteri preliminare.
- 124 În schimb, în măsura în care instanța de trimitere preconizează să aplice conceptul „primă țară de azil” sau conceptul „țară terță sigură”, ea trebuie să procedeze la examinarea vizată la punctul 121 din prezenta hotărâre și să se asigure, înainte de a se pronunța, că solicitantul a avut posibilitatea să își prezinte în persoană opinia cu privire la aplicabilitatea motivului de inadmisibilitate la situația sa personală.
- 125 În timp ce dreptul solicitantului de a fi ascultat cu privire la admisibilitatea cererii sale înainte să fie luată orice decizie în acest sens este garantat, în cadrul procedurii în fața autorității decizionale, prin interviul personal prevăzut la articolul 34 din Directiva 2013/32, acest drept decurge, în cursul căii de atac prevăzute la articolul 46 din această directivă, din articolul 47 din cartă și se exercită atunci, dacă este necesar, prin intermediul unei audieri a solicitantului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 iulie 2017, Sacko, C-348/16, EU:C:2017:591, punctele 37-44).
- 126 Este necesar să se considere în această privință că, în cazul în care motivul de inadmisibilitate examinat de instanța sesizată cu calea de atac a fost examinat și de autoritatea decizională înainte de adoptarea deciziei contestate în cadrul acestei căi de atac, această instanță se poate baza pe raportul privind interviul personal efectuat de autoritatea menționată, fără a proceda la o audiere a solicitantului, cu excepția cazului în care o consideră necesară.
- 127 În schimb, în cazul în care autoritatea decizională nu a examinat acest motiv de inadmisibilitate și, în consecință, nu a efectuat interviul personal prevăzut la articolul 34 din Directiva 2013/32, incumbă instanței, în cazul în care aceasta apreciază că un astfel de motiv ar fi trebuit examinat de această autoritate sau trebuie în prezent să fie examinat din cauza survenirii unor elemente noi, să efectueze o asemenea audiere.
- 128 În mod similar celor prevăzute la articolul 12 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2013/32 pentru interviurile personale efectuate de autoritatea decizională, solicitantul trebuie să beneficieze, atunci când este necesar, cu ocazia audierii de către instanță, de serviciile unui interpret pentru a-și prezenta argumentele.
- 129 În sfârșit, în ceea ce privește aspectul, ridicat de instanța de trimitere, dacă cerința unei examinări depline și *ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept trebuie interpretată în lumina articolelor 18 și 19 din cartă, este suficient să se observe că, deși drepturile fundamentale garantate de aceste dispoziții, care privesc dreptul de azil și, respectiv, protecția în caz de strămutare, expulzare sau extrădare, trebuie respectate la punerea în aplicare a unei asemenea cerințe, ele nu aduc, în cadrul răspunsului care trebuie dat la prezenta întrebare preliminară, învățăminte specifice suplimentare în ceea ce privește întinderea cerinței menționate.
- 130 Având în vedere cele ce precedă, este necesar să se răspundă la a patra întrebare că articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 coroborat cu articolul 47 din cartă trebuie interpretat în sensul că cerința unei examinări depline și *ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept poate purta și asupra motivelor de inadmisibilitate a cererii de protecție internațională prevăzute la articolul 33 alineatul (2) din această directivă, atunci când dreptul național permite acest lucru, și că, în cazul în care instanța sesizată cu calea de atac are în vedere să examineze un motiv de

inadmisibilitate care nu a fost examinat de autoritatea decizională, ea trebuie să procedeze la audierea solicitantului pentru a permite acestuia să își prezinte în persoană, într-o limbă pe care o cunoaște, opinia privind aplicarea motivului menționat la situația sa personală.

Cu privire la a cincea întrebare

- 131 Prin intermediul celei de a cincea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 35 primul paragraf litera (b) din Directiva 2013/32 trebuie interpretat în sensul că o persoană înregistrată la UNRWA, dacă beneficiază de protecție sau de asistență efectivă din partea acestui organism într-o țară terță care nu corespunde teritoriului în care are reședința obișnuită, dar care face parte din zona de operațiuni a organismului menționat, trebuie considerată ca beneficiind de o protecție suficientă în această țară terță, în sensul acestei dispoziții.
- 132 Din decizia de trimitere reiese că această întrebare este adresată deoarece doamna Alheto, în cursul conflictului armat din lunile iulie și august 2014 dintre statul Israel și Hamas, a părăsit Fâșia Gaza pentru a se afla în siguranță în Iordania, țară în care a stat și din care s-a deplasat în Bulgaria.
- 133 Iordania face parte din zona de operațiuni a UNRWA. În consecință și fără a reveni Curții competența să examineze natura mandatului care incumbă acestui organism, nici capacitățile acestuia pentru a-l îndeplini, nu se poate exclude ca organismul menționat să fie în măsură, în Iordania, să ofere unei persoane înregistrate la acesta condiții de viață conforme misiunii sale după ce această persoană a fugit din Fâșia Gaza.
- 134 Astfel, în ipoteza în care o persoană care a părăsit zona de operațiuni a UNRWA și a depus o cerere de protecție internațională în Uniune beneficiază în zona menționată de protecție sau de asistență efectivă din partea UNRWA, care îi permite să stea acolo în siguranță, în condiții de viață demne și fără a fi expusă riscului de a fi returnată pe teritoriul reședinței sale obișnuite atât timp cât nu este în măsură să se întoarcă acolo în siguranță, această persoană nu poate fi considerată de autoritatea competentă să se pronunțe asupra acestei cereri ca fiind constrânsă, din cauza unor circumstanțe independente de voința sa, să părăsească zona de operațiuni a UNRWA. Persoana menționată, în acest caz, trebuie exclusă de la recunoașterea statutului de refugiat în Uniune, în conformitate cu articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95, astfel cum a fost interpretat în jurisprudența amintită la punctul 86 din prezenta hotărâre.
- 135 În speță, este de competența instanței de trimitere să aprecieze, pe baza unei evaluări individuale a tuturor elementelor relevante, dacă situația doamnei Alheto este cuprinsă în această ipoteză.
- 136 În caz afirmativ, această situație, sub rezerva considerațiilor care urmează, ar putea conduce, în plus, la respingerea cererii de protecție internațională în măsura în care aceasta urmărește acordarea unei protecții subsidiare.
- 137 Astfel, articolul 33 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2013/32 permite statelor membre să considere o cerere de protecție internațională ca fiind, în integralitatea sa, inadmisibilă atunci când o țară care nu este stat membru este considerată ca prima țară de azil a solicitantului, în sensul articolului 35 din această directivă.
- 138 În această privință, potrivit chiar textului articolului 35 primul paragraf literele (a) și (b) din Directiva 2013/32, o țară poate fi considerată ca primă țară de azil pentru un anumit solicitant în cazul în care acesta a fost recunoscut ca refugiat în țara respectivă și încă se poate prevala de protecția respectivă sau, respectiv, beneficiază, cu alt titlu, de o protecție suficientă în țara respectivă, inclusiv de principiul nereturnării, cu condiția să fie readmis în țara respectivă.

- 139 Persoanele înregistrate la UNRWA au, astfel cum s-a amintit la punctul 6 din prezenta hotărâre, statutul de „refugiat palestinian din Orientul Apropiat”. În consecință, acestea nu beneficiază de un statut de refugiat legat în mod specific de Regatul Hașemit al Iordaniei și nu pot fi încadrate, prin simplul fapt al acestei înregistrări și al protecției sau asistenței care le este acordată de acest organism, în domeniul de aplicare al articolului 35 primul paragraf litera (a) din Directiva 2013/32.
- 140 În schimb, un palestinian înregistrat la UNRWA care și-a părăsit locul reședinței obișnuite din Fâșia Gaza pentru Iordania, înainte de a se deplasa într-un stat membru și de a depune o cerere de protecție internațională în acesta, trebuie considerat ca beneficiind, cu alt titlu, de o protecție suficientă în țara respectivă, inclusiv de principiul nereturnării, în sensul articolului 35 primul paragraf litera (b) din Directiva 2013/32, cu condiția, în primul rând, să aibă garanția de a putea fi readmis în aceasta, în al doilea rând, să beneficieze de protecție sau de asistență efectivă din partea UNRWA, care este recunoscută, chiar reglementată, de țara terță menționată, și, în al treilea rând, ca autoritățile competente ale statului membru în care a fost depusă cererea de protecție internațională să aibă certitudinea că acesta va putea sta în această țară terță în siguranță și în condiții de viață demne atât timp cât riscurile suportate în Fâșia Gaza fac necesar acest lucru.
- 141 Astfel, în această situație, Regatul Hașemit al Iordaniei, în calitatea sa de stat independent al cărui teritoriu este distinct de cel al reședinței obișnuite a persoanei interesate, ar reprezenta, prin angajamentul său de a readmite persoana interesată, prin recunoașterea de către acesta a protecției sau a asistenței efective furnizate de UNRWA pe teritoriul său și prin aderarea sa la principiul nereturnării, un stat agent de protecție, în sensul articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95, și ar îndeplini toate condițiile prevăzute la articolul 35 primul paragraf litera (b) din Directiva 2013/32 pentru a se încadra în conceptul „primă țară de azil” vizat la această dispoziție.
- 142 Revine instanței de trimitere sarcina de a aprecia, dacă este cazul după ce a impus DAB să prezinte orice documente și orice elemente de fapt relevante, dacă în speță sunt îndeplinite toate condițiile descrise la punctul 140 din prezenta hotărâre.
- 143 Având în vedere cele ce precedă, este necesar să se răspundă la a cincea întrebare că articolul 35 primul paragraf litera (b) din Directiva 2013/32 trebuie interpretat în sensul că o persoană înregistrată la UNRWA, dacă beneficiază de protecție sau de asistență efectivă din partea acestui organism într-o țară terță care nu corespunde teritoriului în care are reședința obișnuită, dar care face parte din zona de operațiuni a organismului menționat, trebuie considerată ca beneficiind de o protecție suficientă în această țară terță, în sensul acestei dispoziții, atunci când aceasta:
- se angajează să readmită persoana interesată după ce aceasta a părăsit teritoriul său pentru a solicita protecție internațională în Uniune și
 - recunoaște protecția sau asistența UNRWA menționată și aderă la principiul nereturnării, permițând astfel persoanei interesate să stea în siguranță pe teritoriul său, în condiții de viață demne și atât timp cât riscurile suportate pe teritoriul reședinței obișnuite fac necesar acest lucru.

Cu privire la a șasea întrebare

- 144 Prin intermediul celei de a șasea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 coroborat cu articolul 47 din cartă trebuie interpretat în sensul că instanța de fond sesizată cu o cale de atac împotriva unei decizii privind o cerere de protecție internațională trebuie, în cazul în care anulează această decizie, să se pronunțe ea însăși asupra acestei cereri de protecție internațională, admitând sau respingând această cerere.

- 145 În această privință, trebuie arătat că articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 se referă exclusiv la „examinarea” căii de atac și nu privește, așadar, urmarea unei eventuale anulări a deciziei care face obiectul acestei căi de atac.
- 146 Astfel, adoptând Directiva 2013/32, legiuitorul Uniunii nu a intenționat să introducă vreo normă comună potrivit căreia organismul cvasijudiciar sau administrativ prevăzut la articolul 2 litera (f) din această directivă ar trebui să își piardă competența după anularea deciziei sale inițiale referitoare la o cerere de protecție internațională. Rămâne astfel posibil pentru statele membre să prevadă că dosarul, în urma unei asemenea anulări, trebuie trimis acestui organism pentru ca acesta să ia o nouă decizie.
- 147 În aceste condiții, articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 ar fi lipsit de orice efect util dacă s-ar admite că, după pronunțarea unei hotărâri prin care instanța de fond a procedat, în conformitate cu această dispoziție, la o apreciere deplină și *ex nunc* a necesităților de protecție internațională ale solicitantului în temeiul Directivei 2011/95, organismul menționat ar putea lua o decizie contrară acestei aprecieri sau ar putea lăsa să se scurgă un interval de timp considerabil, care ar putea crește riscul survenirii unor elemente care să necesite o nouă apreciere actualizată.
- 148 În consecință, chiar dacă Directiva 2013/32 nu are ca obiect instituirea unei norme comune în ceea ce privește competența de a adopta o nouă decizie referitoare la o cerere de protecție internațională după anularea deciziei inițiale, reiese totuși din obiectivul său care constă în a asigura o prelucrare cât mai rapidă posibil a cererilor de această natură, din obligația de a garanta un efect util articolului 46 alineatul (3) din aceasta, precum și din necesitatea, care decurge din articolul 47 din cartă, de a asigura o cale de atac efectivă că fiecare stat membru pentru care directiva menționată este obligatorie trebuie să își adapteze dreptul național astfel încât, în urma anulării deciziei inițiale și în caz de trimitere a dosarului la organismul cvasijudiciar sau administrativ vizat la articolul 2 litera (f) din această directivă, o nouă decizie să fie adoptată într-un termen scurt și să fie conformă cu aprecierea cuprinsă în hotărârea care a pronunțat anularea.
- 149 Rezultă că este necesar să se răspundă la a șasea întrebare că articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 coroborat cu articolul 47 din cartă trebuie interpretat în sensul că nu instituie norme de procedură comune în ceea ce privește competența pentru adoptarea unei noi decizii referitoare la o cerere de protecție internațională după anularea de către instanța sesizată cu calea de atac a deciziei inițiale luate cu privire la această cerere. Totuși, necesitatea de a asigura un efect util articolului 46 alineatul (3) din această directivă și de a garanta o cale de atac efectivă în conformitate cu articolul 47 din cartă impune ca, în caz de trimitere a dosarului la organismul cvasijudiciar sau administrativ prevăzut la articolul 2 litera (f) din directiva menționată, o nouă decizie să fie adoptată într-un termen scurt și să fie conformă cu aprecierea cuprinsă în hotărârea care a pronunțat anularea.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 150 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

- 1) **Articolul 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate coroborat cu articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului**

din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale trebuie interpretat în sensul că prelucrarea unei cereri de protecție internațională depuse de o persoană înregistrată la Agenția Organizației Națiunilor Unite de Ajutorare și Lucrări pentru Refugiații Palestinieni din Orientul Apropiat (UNRWA) necesită examinarea aspectului dacă această persoană beneficiază de protecție sau de asistență efectivă acordată de acest organism, cu condiția ca această cerere să nu fi fost înlăturată în prealabil pe baza unui motiv de inadmisibilitate sau pe baza unei cauze de excludere, alta decât cea prevăzută la articolul 12 alineatul (1) litera (a) prima teză din Directiva 2011/95.

- 2) Articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2004/83/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind standardele minime referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de statutul de refugiat sau persoanele care, din alte motive, au nevoie de protecție internațională și referitoare la conținutul protecției acordate și articolul 12 alineatul (1) litera (a) a doua teză din Directiva 2011/95 trebuie interpretate în sensul că:
 - se opun unei reglementări naționale care nu prevede sau care transpune incorect cauza de încetare a aplicării cauzei de excludere de la recunoașterea statutului de refugiat pe care o conțin;
 - au efect direct și
 - pot fi aplicate chiar dacă solicitantul protecției internaționale nu s-a referit în mod expres la acestea.
- 3) Articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 coroborat cu articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene trebuie interpretat în sensul că instanța de fond dintr-un stat membru sesizată cu o cale de atac împotriva unei decizii referitoare la o cerere de protecție internațională este ținută să examineze atât elementele de fapt și de drept, precum aplicabilitatea articolului 12 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2011/95 la situația solicitantului, de care organismul care a luat această decizie a ținut sau ar fi putut să țină seama, cât și pe cele care au survenit după adoptarea deciziei menționate.
- 4) Articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 coroborat cu articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale trebuie interpretat în sensul că cerința unei examinări depline și *ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept poate purta și asupra motivelor de inadmisibilitate a cererii de protecție internațională prevăzute la articolul 33 alineatul (2) din această directivă, atunci când dreptul național permite acest lucru, și că, în cazul în care instanța sesizată cu calea de atac are în vedere să examineze un motiv de inadmisibilitate care nu a fost examinat de autoritatea decizională, ea trebuie să procedeze la audierea solicitantului pentru a permite acestuia să își prezinte în persoană, într-o limbă pe care o cunoaște, opinia privind aplicarea motivului menționat la situația sa personală.
- 5) Articolul 35 primul paragraf litera (b) din Directiva 2013/32 trebuie interpretat în sensul că o persoană înregistrată la Agenția Organizației Națiunilor Unite de Ajutorare și Lucrări pentru Refugiații Palestinieni din Orientul Apropiat (UNRWA), dacă beneficiază de protecție sau de asistență efectivă din partea acestui organism într-o țară terță care nu corespunde teritoriului în care are reședința obișnuită, dar care face parte din zona de operațiuni a organismului menționat, trebuie considerată ca beneficiind de o protecție suficientă în această țară terță, în sensul acestei dispoziții, atunci când aceasta:
 - se angajează să readmită persoana interesată după ce aceasta a părăsit teritoriul său pentru a solicita protecție internațională în Uniunea Europeană și

- recunoaște protecția sau asistența UNRWA menționată și aderă la principiul nereturnării, permițând astfel persoanei interesate să stea în siguranță pe teritoriul său, în condiții de viață demne și atât timp cât riscurile suportate pe teritoriul reședinței obișnuite fac necesar acest lucru.
- 6) Articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32 coroborat cu articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale trebuie interpretat în sensul că nu instituie norme de procedură comune în ceea ce privește competența pentru adoptarea unei noi decizii referitoare la o cerere de protecție internațională după anularea de către instanța sesizată cu calea de atac a deciziei inițiale luate cu privire la această cerere. Totuși, necesitatea de a asigura un efect util articolului 46 alineatul (3) din această directivă și de a garanta o cale de atac efectivă în conformitate cu articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale impune ca, în caz de trimitere a dosarului la organismul cvasijudiciar sau administrativ prevăzut la articolul 2 litera (f) din directiva menționată, o nouă decizie să fie adoptată într-un termen scurt și să fie conformă cu aprecierea cuprinsă în hotărârea care a pronunțat anularea.

Semnături